

KEVITERV AKVA
MÉRNÖKI VÁLLALKOZÁSI KFT.

ISO 9001 ISO 14001

TANÚSÍTOTT CÉG

Törtel Község Önkormányzatának Környezeti Fenntarthatósági Terve LOCAL AGENDA 21

2012. január

Készítette:

*Törtel Község Önkormányzatának
megbízásából a*

Keviterv Akva Mérnöki Vállalkozási Kft.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	3
2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép.....	6
2.1. A környezeti elemek állapota	6
2.1.1. Levegő	6
2.1.2. Vizek	8
2.1.2.1. Felszíni vizek.....	8
2.1.3. Szennyvizek kezelése és elvezetése	9
2.1.4. Talaj	9
2.1.5. Természetvédelem	11
2.2. Település és épített környezet	14
2.2.1. Infrastruktúra.....	14
2.2.1.1. Úthálózat	14
2.2.2. Köztisztaság, hulladékkezelés.....	15
2.2.3. Épített környezet	15
2.2.4. Gazdasági - társadalmi és szociális helyzet bemutatása.....	17
2.2.5. A lakosság tudatformálása	19
3. Fenntarthatósági tervek és célok	20
3.1. A települési környezet tisztasága.....	20
3.1.1. Zaj- és rezgés elleni védelem	20
3.1.2. Levegőtisztaság védelem	21
3.2. Ivóvízellátás	22
3.3. Energiagazdálkodás	23
3.4. Zöldterület-gazdálkodás.....	24
3.5. Természeti és építészeti értékek védelme	25
3.6. Helyi közlekedésszervezés	25
3.7. Az épített környezet védelme	26
4. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program.....	27
4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok.....	27
4.2. Településüzemeltetési feladatok.....	27
4.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok	27
4.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok	28

1. Bevezető

Az EU környezetpolitikája

Az EK Környezeti Politikáját a Tagállamok Állam- és Kormányfői által az 1972- es Párizsi Csúcskonferencián kiadott Nyilatkozata indította el, amely hangsúlyozta, hogy a gazdasági növekedés nem öncélú, annak az életminőség és az életszínvonal javítását kell eredményeznie. Következésképpen, az európai eszméhez illően különös figyelmet kell szentelni a kézzel nem fogható értékeknek és a környezet védelmének, oly módon, hogy a haladás valóban az emberiség szolgálatába állítható legyen. Az Állam-és Kormányfők felhívására a Bizottság kidolgozta a Közösség első Környezeti Akcióprogramjának tervezetét, amelyet a Tanács és a Tagállamok kormányainak képviselői 1973-ban fogadtak el. Az Akcióprogram fogalmazta meg a Közösség Környezeti Politikájának céljait és alapelveit, s határozta meg a Közösségi szintű tevékenység területeit. Az itt megfogalmazott célok és alapelvek ma is érvényesek, a Közösség Környezeti Politikájának fejlődése során azonban elmélyültek és kibővültek, s közülük a legfontosabbak a Római Szerződés módosítása során a Közösség alapokmányának is részeivé váltak.

A Környezeti Akcióprogramok a Közösség Környezeti Politikájának keretét adják, a Közösség környezeti tevékenységének a Római Szerződés 1987-es módosításáig (Egységes Európai Okmány) kizárólagos bázisául szolgáltak.

A közös cselekvés hatékonyságának növelése érdekében 2002-ben elfogadták a 6. Környezetvédelmi Akcióprogramot. Ez kijelölte az EU prioritásait a 2012-ig tartó időszakra, és négy olyan területet azonosított, ahol sürgős cselekvésre van szükség (*az éghajlatváltozás, a természet és a biodiverzitás, a környezet és az egészség, valamint a természeti erőforrások és hulladékok kezelése*). Az Európai Bizottság már dolgozik a 2012 utáni időszakra vonatkozó stratégia előkészítésén.

Az Akcióprogramban megfogalmazott alapelvek a Tagállamok Környezetvédelmi Miniszterei által kidolgozott általános alapelvekre épültek, így tükrözték a nemzeti környezeti politikai preferenciákat, s a közös politika alapelveiben való megegyezést.

Alapelvek:

- Magas szintű környezetvédelem elve
- Elővigyázatosság elve
- Megelőzés elve
- A „szennyező fizet” elv
- Integrálás alapelve
- Partnerség elve
- *A fenntartható fejlődés elve*

A 2001-2012 közötti időszak környezetvédelmi politikáját és megvalósítandó céljait a hatodik cselekvési program határozta meg. **Kiemelt területei:**

- éghajlatváltozás: az éghajlati változásokat kiváltó okok csökkentése (új energiaforrások arányának növelése)
- természeti és biológiai sokféleség megőrzése

- környezet-, és egészségvédelem: az egészséget fenyegető hatások elleni küzdelem, a veszélyekről való tájékoztatás (vegyszerek használata, élelmiszerbiztonság, járványok kitörése)
- **fenntartható** erőforrás-használat és hulladékgyűjtés: természeti erőforrások felelősségteljes kezelése

A Fenntartható fejlődés

A **fenntartható fejlődés**: az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A **fenntartható fejlődés célja** mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket okoz (emberi egészségkárosodás/többlethalalozás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.), másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől. Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, ún. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő fenntartható fejlődés (a továbbiakban: FF) gyakorlata.

A **fenntartható fejlődés**, olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulatának”.

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az

Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „**Local Agenda 21**” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek együttműködésével javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A *Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégia* (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A fenntartható fejlődés környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Európa Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A Fenntartható fejlődés reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így „versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

A bemutatott elvek alapján *Törtel Község Önkormányzata* elkészítette a Környezeti Fenntarthatósági Tervét, azért hogy települési szinten hozzájáruljon a természeti és épített környezet védelméhez, a környezeti erőforrások fenntartásához és, hogy a helyi

programokat dolgozza ki, illetve az ezzel kapcsolatos tennivalókat fogalmazzon meg, a helyi problémákra alapozva. Jelen tervdokumentációban megfogalmazásra kerülnek a távlati és stratégiai célkitűzések, melyeket a település vezetősége pénzügyi helyzetüktől függően igyekszik megvalósítani.

2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

A környezetvédelmi program megalapozásához szükséges a környezeti állapot felmérése, a kialakult helyzet értékelése a problémák azonosításához és jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik megítéléséhez.

Meg kell vizsgálni, hogy a község általános rendezési terve tartalmaz-e környezetvédelmi munkarészeket. Ezek, valamint a környezetminőségi adatok, fejlesztésekkel összefüggő információk jó háttérrel szolgálnak a helyzetértékeléshez, a megoldást igénylő problémák azonosításához.

A település 2011-es év végén készítette el a Településfejlesztési koncepciót, amely 2012 évben kerül elfogadásra a képviselő testület által. Jelen tervdokumentáció és a Településfejlesztési koncepció egymással összhangban készült el.

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő, zajkibocsátás

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő. Általánosságban elmondható, hogy levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás, a szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg.

A 4/2002. (X. 7.) sz. KvVM rendeletet a „Légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről” 1. sz. melléklet 10. pontja és a 2. sz. mellékletben foglaltak alapján Törtel az alábbi légszennyezettségi zóna kategóriába tartozik, ahol

- a kén-dioxid: **F**,
- a nitrogén-dioxid **F**,
- a szén-monoxid **F**,
- a szilárd (PM₁₀) **E**,
- a benzol **F**,

zónacsoportba tartozást jelent.

Az A-tól F-ig javuló minősítést jelző besorolás szerint a térség országos és nemzetközi (EU) viszonylatban a kevésbé szennyezettek közé tartozik. Az **F kategória**, olyan terület, ahol a légszennyezettség az *alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg*, az **E csoport** esetében pedig a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a *felső és az alsó vizsgálati küszöb között van*.

A nyári félévben esetenként a *levegő portartalma túllépheti* a határértéket. A helyzet javítását az utak további burkolása és a fásítás-parkosítás eredményezheti. A parlagon hagyott területeken a gyomnövények pollenjei szennyezhetik a levegőt.

A településen nyilvántartott légszennyező üzemek a község területén a Környezetvédelmi Felügyelőség engedélyével működnek. Az általuk kibocsátott szennyezés időben és térben csak esetileg fordul elő, a szennyezőanyag nem veszélyes, a szennyezés kicsi. A következő telephelyek káros légszennyező anyag kibocsátásuk a levegőtisztaságvédelmi jogszabály által előírt határértéket nem haladja meg:

- **Csányi Investmen Kft.**
- **Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Rt.**
- **Győrné Fejes Ágnes térszövetkezet**
- **J és J Pékség Kft.**
- **LR-Holz Faipari Termelő és Kereskedelmi Kft.**
- **ÖKOVÍZ Kft.**
- **Praktika Mg. Termelő és Kereskedelmi Kft.**
- **Surin Attila gumüzem**
- **Szisi Pékség Kft.**

Törtel területén átlagos a lakosság körében a *belterületi állattartás*. Az állattartás során a nem megfelelő trágyatárolás és a nem háztartási szükségletet biztosító állatlétszám okozta bűzhatás miatt érkezett már panasz, lakossági bejelentés a Polgármesteri Hivatalhoz, mely kivizsgálásra került. Az állattartásról szóló előírásokat a *Törtel Község Képviselő-testületének 11/2003.(X.30.)* számú „*Belterületi állattartásról*” szóló rendelete szabályozza.

Törtelen a *közlekedésből* származó légszennyezés, valamint ezáltal okozott zaj-, és rezgésterhelés a kis forgalom miatt nem jelentős. A mezőgazdasági járművek mozgása tavasztól ősziig jellemző, ezen időszakban problémát jelent a gépjárművek által felvert por és ennek hatásai. *Tömegközlekedési eszköz* a távolsági busz.

Problémát okoz továbbá a fűtésből eredő szennyezés. A településen több ingatlan tulajdonos visszaállt a szén és fatüzelés használatára, tekintettel arra, hogy a gáz és villanyáram ára lényegesen megemelkedett, mely légszennyező forrást jelent.

A biológiai eredetű légszennyezők közül legjelentősebb a parlagfű allergizáló hatása, minden évben gondoskodni kell a szervezett és hatékony irtásukról.

A lakosság körében negatív hatással jelentkezik a *zaj és a rezgés okozta hatás*, mely határértéket nem meghaladó mértékben is különböző pszichés zavarokhoz vezethet. A településen található üzemi létesítményekből, vendéglátóhelyekből, illetve közlekedésből eredő zajkibocsátás a határértéket nem haladja meg.

2.1.2. Vizek

2.1.2.1. Felszíni és felszín alatti vizek

A település közigazgatási területén jelentős folyó- vagy állóvíz nem található. Törtel a Tisza vízgyűjtő területének része. Legjelentősebb élővize a kelet-nyugati irányban haladó Gerje. A déli részén a Nyilas-ér folyik, s a Kőrös-érrel egyesül. Északon Abony felé a Perje csatorna érinti. Számos mélyedés teszi változatossá a térszint, több vízállás keletkezett. A határnevek is erre utalnak: *Nádas*, *Kákás*, *Vizjárás*, *Fehértó*, *Kákás-tó*, *Bozód-tó*. A *ludasi* részen található az *Árbóz-tó*, amely átnyúlik a kőrösi határba.

A település belterületén ~90 %-ban kiépített **csapadékvíz elvezető rendszer** üzemel, melynek üzemeltetője a Községi Önkormányzat. Az elvezető rendszer hosszúsága kb. 27.000 m. A csapadékvíz elvezető rendszer egyrésze betoncsőből épült zárt csatornából, másik része nyílt vízvezető árkokból áll. A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a **Perje-Főcsatorna** (26 km), valamint a **Gerje-Főcsatorna** alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). Egyik forrása a Perje-Felső-csatorna (17 km). Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Az árvizekre csak kora nyáron számíthatunk. A befogadó csatornához kapcsolódó ártér belvizeit 400 km-t meghaladó csatornahálózat vezeti el. A kistájnak nyolc kis természetes tava van 27 ha felületen. Négy kistározó is van, melyeknek felszíne 29 ha. A talajvíz 2-4 m mélyen érhető el. Mennyisége nem jelentős. Kémiaileg kalciummagnézium-hidrogénkarbonátos jellegű.

A Község a *Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság* illetékességi területéhez tartozik.

Törtel határában csaknem fél évszázada kútfúrás közben egy **40-45 °C fokos termálvíz**et adó lelőhelyre találtak. A rendszerváltásig melegágyak fűtésére használták az értékes vizet, majd egy kb. 20 méteres, közel 1,5 méter mélységű beton medencét építettek a tulajdonosok. A termálvíz hasznosítása a település számára kitörési pontot jelenthetne a termálvíz-hő gazdasági hasznosításában, kiserőmű létesítésében, a termálvíz melegházi növénytermesztésben történő hasznosítása terén. A termálenergiát az egyik legjelentősebb megújuló energiahordozóként aposztrofálják Magyarországon. Elsősorban a termálvízzel képviselt termálenergia hasznosítása balneológiai, illetve vízgyógyászati célokat szolgál, de mezőgazdasági és kommunális területen is hasznosíthatnák az itt élők.

2.1.3. Szennyvizek kezelése és elvezetése

A településen a szennyvízhálózat 1999-2003 között kiépítésre került. A település *szennyvízhálózata 35000 fm vákuum gerincevezetékéből és 24300 fm bekötővezetékéből* áll. A településen keletkező szennyvíz mennyisége napi szinten **99.463 m³**. A településen összegyűjtött szennyvizet az 1. számú gépházon keresztül 2 db Flygt típusú szivattyú nyomott vezetéken juttatja el az abonyi szennyvíztisztító telepre. A csatornahálózat vákuumos rendszerben üzemel, melyet 2 gépház lát el. A hálózat üzemeltetője az ÖKOVÍZ Kft.

Azoknál a lakásoknál, amelyek nem csatlakoztak rá a szennyvízhálózatra, a szennyvízelhelyezés *derítőgödörbe* történik. Ezeket a szociális jellegű szennyvizet szikkasztják, esetleg gyűjtik és szippantó kocsival az abonyi szennyvíztisztító telepre szállítják. A csatornázatlan területen a folyékony hulladékok szakszerűtlen szikkasztása szennyezi a felszín alatti vizeket, és közegészségügyi **problémákat okozhat**. A 2011. évi CCI. tv. 234. §-a értelmében, azon lakosok, akik még nem csatlakoztak rá a községi szennyvízhálózatra jelentős mértékben megnövekedett talajterhelési díj fizetésére kötelesek. A törvény hatályba lépésével elérhető a lakosok hálózatra való csatlakozása, amellyel egyidejűleg szükségszerű a szikkasztó gödrök felszámolása.

2.1.4. Talaj

Törtel és környéke a Duna–Tisza közti síkvidék, s ezen belül is a Pilis-Alpár-Homokhát környéki homoklepel részét képezi. A kistáj Bács-Kiskun, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye területén helyezkedik el. Területe 1250 km² (a középtáj 15,5%-a, a nagytáj 2,4%-a).

Domborzati adatok:

A 85 és 146 közötti mBf-i magasságú kistáj a Pesti-síkság D-i teraszos vidékétől a Tisza mentéig húzódik, ÉNy—DK-i csapással. Az egykori hordalékkúp felszíne kis relatív reliefű (átlagos érték 2—4 m/km² közötti), főként szélhordta homokkal fedett. Legnagyobb része az enyhén hullámos síkság orográfiai domborzattípusba sorolható, kisebb részei (a Körös-ér és a Kocsér környékén) elgátolt mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A felszint borító félig kötött homokformák Cegléd—Csemő vidékén a legváltozatosabbak. Horizontálisan gyengén szabdalt, a hosszanti vízlevezető laposok NyÉNy—KDK-i irányúak.

Földtani adottságok:

A felszín közel 2/3-át pleisztocén, a DNy-i és DK-i részen holocén (ill. későglaciális korú), általában 0,1—0,2 mm-es átmérőjű, osztályozott futóhomok fedti. Vastagsága igen eltérő (1—10 m), Ny-i irányba növekvő, gyakran lösziszapos rétegekkel tagolt. Ezekben a felszíneken nyers homok, ill. kötött homoktalajok jöttek létre. Cegléd-től ÉK-re és DK-re nagyobb kiterjedésű összefüggő lösziszapos, löszös, homokos-löszös képződmények

találhatók a felszín közelben (10—15 m-ig). A dombsági peremeken ezek nagyobb részt áthalmazottak. Mozaikszerű elhelyezkedésben — az alacsony árterekhez és a mélyfekvésű laposokhoz kapcsolódva — agyagos, ill. szikes területek azonosíthatóak. Ez a rétegsor É-on pannóniai agyagra, D-en pleisztocén hordalékkúp-anyagra rakódott. Potenciális szeizmicitása átlag feletti (7—8 MS). Lokális jelentőségű hasznosítható ásványi nyersanyagaik közül a ceglédi téglagyag (0,5 Mm³) és a ceglédi, nagykőrösi felázó és vakoló homok (0,2 Mm³) érdemes említésre.

Éghajlat:

A mérsékelt meleg és a meleg határán fekvő kistáj, de D-en már kifejezetten meleg. Az egész vidék száraz éghajlatú.

Az évi napsütés összege É-ról D-re 2040 órától 2070 óráig nő. Nyáron 830—840, télen 200—210 óra napfény tartam a megszokott.

Az évi középhőmérséklet 10,2—10,3 °C, de D-en a 10,5 °C-ot is eléri. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,2—17,3 °C, ám É-on csak 17,0 °C, D-en viszont eléri a 17,5 °C-ot. Azoknak a napoknak a száma, amikor a középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot, 193, de D-en egy-két nappal hosszabb. Az első ilyen nap ápr. 8 és 10 között, az utolsó okt. 19-én (D-en egy-két nappal később) fordul elő. A fagymentes időszak hossza, tavaszi és őszi határnapja: É-on 189 nap körül (ápr. 15—okt. 17), D-en 200 napnál is több (ápr. 3—5 és okt. 26—27 között), máshol 192 nap körül (ápr. 10—12 és okt. 20 között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0—34,2 °C, a minimumoké -16,0 °C, K-en és ÉK-en -17,0 °C közelében van.

Az évi csapadékösszeg 530 és 540 mm közötti, D-en ennél több (540—550 mm). A vegetációs időszakban 300—320 mm, D-en 320—330 mm eső várható. A legtöbb 24 órás csapadékot Albertirsán mérték: 98 mm. A hótakarós napok átlagos évi száma 32—35, a legnagyobb átlagos hóvastagság 18 cm körüli.

Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, második helyen — főleg ősszel — a K-i, DK-i szél áll. Az átlagos szélesebbesség kevéssel 2,5 m/s fölötti. A meleg, száraz éghajlat csak a kisebb vízigényű növényeknek kedvez.

Vízrajz:

A nagy területen elnyúló kistájat számos, a Tiszához vezető vízfolyás keresztezi, így ÉNy-on a Gerje felső szakasza (34,5 km, 357 km²); aztán a Körös-ér (52 km, 560 km²) vízrendszere, melynek nevezetesebb tagjai: Gógány-ér (17 ha, 51 km²), Kürti-laposi-csatorna (15 km, 127 km²), Csukás-ér (25 km, 44 km²). Ezeket követi a Pejtsík-csatorna (10 km, 199 km²). ÉNy-on a Dunavölgyi-főcsatornába folyik le az Újhartyáni I. sz. (12 km, 97 km²) és a II. sz. (14 km, 82 km²) csatorna. Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. A száraz jelleghez viszonyítva sok az állóvíz. A 16 természetes tó azonban együtt is csak 49 ha. A legnagyobb Kocsér mellett 9 ha felszínű. Két halastava közül a ceglédi 16 ha, a Jászkarajenő melletti 85 ha. A Pejtsík-csatorna mellett két tározó is van, együtt 80 ha felszínnel.

A talajvíz mélysége a táj nagyobb részén nem éri el a 2 m-t. Mennyisége sem éri el az 1 l/s.km²-t. Kémiaiilag túlnyomóan kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, bár

Cegléd és Nagykőrös között a nátrium is nagy területen jelenik meg. Keménysége 15—25 nk° közötti, szulfáttartalma 60 mg/l alatt van általában, de a városok környékén meghaladja azt. A rétegvíz mennyisége 1 l/s.km² alatt van. Az artézi kutak száma nagy. Nemcsak a vízellátást, hanem helyenként az öntözést is szolgálják. A sekély kutak ritkán bővizűek, de nagyobb mélységből igen nagy vízhozamokat is kapnak. Számos hévizű kútja közül a ceglédi 68 °C, a lakiteleki 57 °C, a tiszakécskei 63 °C. Általában nátriumkloridos jellegűek. A Tiszakécske melletti Kerekdomb kútja ásványvíz jellegű.

Talajok:

A kistáj 12 talajtípusából a futó-, a humuszos homoktalajok, a barnaföldek, a csernozjom jellegű homoktalajok, a réti talajok többsége, vagyis a homokon képződött talajok az összterület kb. 80%-át teszik ki. A futóhomokok a kistáj D-i nyúlványában fordulnak elő nagyobb kiterjedésben, összesen 12%-os területi részarányban. A gyenge termékenységű (VIII.) humuszos homok a táj legkiterjedtebb (40%) talajtípusa. A homokon kialakult barnaföldek gyenge termékenységűek (VII.), főként erdővel borítottak. Pusztavacs környékén alkotnak nagyobb összefüggő területet; kiterjedésük összesen 7%. A néhány kisebb foltban előforduló csernozjom jellegű homoktalajok területi részaránya jelentéktelen (1%). A réti talajok területi kiterjedése 21%, a löszös alapközetten kialakult változataik < 5 %. Termékenységük szerint a VI. talajminőségi kategóriába tartoznak, míg a homokon kialakult változataik a VII.-be. A lápos réti talajok területi kiterjedése csupán 2%.

A mezőgazdaságilag hasznosított területek jellemzőbb kultúrái: az őszi árpa (25—30 q/ha), a kukorica (25—50 q/ha), a silókukorica (150—250 q/ha), lucerna (30—50 q/ha) és a takarmányrépa (400—600 q/ha).

Tájtípológiai összegzés:

Éghajlatilag átmenet a mérsékelt meleg és meleg, száraz jelleg között, kifejezetten erős vízhiánnyal.

A felszín tagoló szélesebb völgyek laposai (Gerje, Kőrös-ér) homokos, iszapos üledékekkel kitöltött ártéri síkok, jobbra réti, kisebb részben réti öntés és lápos réti talajokkal. Ezeken sok a rét és legelő, még több az ártéri ligeterdő.

A kistáj túlnyomó részét azonban futóhomokos hordalékkúp-síkság jellegének megfelelően kötött homokos, mozaikosan homokpuszta réttel, nyáras-borókás és homoki tölgyes erdőkkel tagolt kultúrsztyep jellemzi.

2.1.5. Természetvédelem

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természetközeli állapotuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyszóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömét és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani.

Törtel település külterülete a *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság*hoz tartozik. A település külterületén *ökológiai folyosó* és *magterület* egyaránt található. Az említett természetvédelmi területek bemutatása:

- Az Európai Ökológiai Hálózat elemei a *magterületek* (core area), az ezeket körülvevő ún. *puffer zónák*, valamint a magterületeket összekötő, a magterületek közötti kommunikációt biztosító *folyosórendszerek*. A magterületek általában a bizonyos mérettartományt elérő, jelentős mértékű biológiai sokféleséget őrző, természetes, természetközeli vagy féltermészetes élőhelyek. Ezek a területek általában már védett természetvédelmi területek, illetve ilyen szintű oltalom alá helyezendők. A magterületeken elsődleges cél a biodiverzitás komplex védelme. Kijelölésüknél alapvető szempont az adott terület természetközelsége és diverzitása mellett a hosszú távú stabilitás és védhetőség. Ezek a területek lényegében érintetlenül őrizendők meg, itt a gazdasági hasznosítás sem megengedett csak a szükséges állapotstabilizáló beavatkozások, kutatási és monitoring tevékenységek.
- Az *ökológiai folyosók* olyan összefüggő, vagy megszakított élőhelysorozatok, melyek legfontosabb funkciói az alábbiakban foglalhatók össze:
 - kapcsolatot létesítenek a magterületek, a természetközeli, féltermészetes és természetszerű élőhelyek között
 - lehetővé teszik a természetes élővilág migrációs folyamatait és a fajok természetes elterjedését
 - lehetővé teszik, hogy a kedvezőtlen hatások elől a fajok kitérjenek
 - lehetővé teszik, hogy egy faj különböző élőhelyeken tenyésző populációi között géncsere jöhessen létre.

A település igazgatási területén, „*az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrésztelkekről*” szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet mellékletei alapján, a *természetvédelmi területek* helyrajzi számait az alábbi táblázatok foglalják össze:

Különleges madárvédelmi területek

Jászkarajenői-puszták

040/3, 040/4, 040/12, 040/13, 040/16, 041, 042/2, 042/3, 042/4, 044/2, 044/3, 044/6, 044/7, 044/8, 044/9, 044/11, 044/12, 044/13, 044/14, 044/15, 044/16, 044/17, 044/18, 044/19, 044/20, 044/21, 044/22, 044/23, 044/24, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 046/6, 046/7, 046/8, 047, 048, 049/2, 049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7, 050, 051/1, 053/4, 055/5, 055/9, 055/10, 055/11, 055/12, 055/13, 0157, 0158, 0159/2, 0159/6, 0159/7, 0159/8, 0159/9, 0161/9, 0161/11, 0161/15, 0170/3, 0170/4, 0173, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0177, 0178, 0179, 0180/1, 0182, 0183, 0184, 0185/1, 0185/2, 0186, 0187, 0188/2, 0188/3, 0188/4, 0189, 0190/1, 0190/2, 0190/3, 0190/4, 0190/5, 0190/6, 0191/1

Különleges természetmegőrzési terület

0255/1, 0255/2, 0256, 0257, 0258, 0259a, 0259b, 0260, 0261, 0262/12, 0262/13, 0263, 0298, 0299/4, 0299/5, 0305a, 0305b, 0306, 0307/3, 0308/3, 0308/10, 0308/11, 0308/14a, 0308/14b, 0308/15, 0308/16a, 0308/16b, 0308/17a, 0308/17b, 0314/2, 0315, 0316, 0317/13, 0318/4a, 0318/4b, 0318/8a, 0318/8b, 0327, 0341, 0342, 0343, 0344, 0351/1a, 0351/1b, 0351/1c, 0351/1d, 0352, 0353a, 0353b, 0353c, 0353d, 0375/4, 0375/5, 0375/11a, 0375/11b, 0375/11c, 0375/12, 0375/13, 0375/14, 0375/15a, 0375/15b, 0375/16, 0376, 0377, 0378, 0379, 0380/1, 0380/2, 0381, 0384/4a, 0384/4b, 0384/4c, 0384/6, 0384/7, 0386/4a, 0386/4b, 0386/4c, 0386/4d, 0386/5a, 0386/5b, 0386/5c, 0387, 0388, 0389/4, 0389/5, 0390/1, 0390/2, 0391, 0392, 0393, 0394/9, 0394/10a, 0394/10b, 0394/11a, 0394/11b, 0394/15, 0414, 0415/2, 0419/9, 0419/10, 0419/11a, 0419/11b, 0419/12a, 0419/12b, 0419/12c, 0419/12d, 0419/12f, 0419/12g, 0419/12h, 0419/16, 0420, 0421/8-9, 0421/10-11, 0421/28, 0421/57

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt területek

**Gerje mente;
Gógány- és Körös-ér mente;
Székek**

0255/1, 0255/2, 0256, 0257, 0258, 0259a, 0259b, 0260, 0261, 0262/12, 0262/13, 0263, 0298, 0299/4, 0299/5, 0305a, 0305b, 0306, 0307/3, 0308/3, 0308/10, 0308/11, 0308/14a, 0308/14b, 0308/15, 0308/16a, 0308/16b, 0308/17a, 0308/17b, 0314/2, 0315, 0316, 0317/13, 0318/4a, 0318/4b, 0318/8a, 0318/8b, 0327, 0341, 0342, 0343, 0344, 0351/1a, 0351/1b, 0351/1c, 0351/1d, 0352, 0353a, 0353b, 0353c, 0353d, 0375/4, 0375/5, 0375/11a, 0375/11b, 0375/11c, 0375/12, 0375/13, 0375/14, 0375/15a, 0375/15b, 0375/16, 0376, 0377, 0378, 0379, 0380/1, 0380/2, 0381, 0384/4a, 0384/4b, 0384/4c, 0384/6, 0384/7, 0386/4a, 0386/4b, 0386/4c, 0386/4d, 0386/5a, 0386/5b, 0386/5c, 0387, 0388, 0389/4, 0389/5, 0390/1, 0390/2, 0391, 0392, 0393, 0394/9, 0394/10a, 0394/10b, 0394/11a, 0394/11b, 0394/15, 0414, 0415/2, 0419/9, 0419/10, 0419/11a, 0419/11b, 0419/12a, 0419/12b, 0419/12c, 0419/12d, 0419/12f, 0419/12g, 0419/12h, 0419/16, 0420, 0421/8-9, 0421/10-11, 0421/28, 0421/57 0209 024/2, 024/3, 024/4, 024/5, 024/6, 024/7, 024/8, 024/9, 024/11, 024/14, 028, 029/8a, 029/8b, 031/22, 031/23a, 031/23b, 031/23c, 031/23d, 031/23f, 031/23g, 031/48, 031/49

Növényzete a Duna—Tisza közti flórajárásba (Praematricum) sorolódó kistáj elterjedtebb potenciális erdőtársulásai a pusztai tölgyesek (*Festuca-Quercetum roboris*), a gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*), a sziki tölgyesek (*Festuca Pseudovinae-Quercetum roboris*), valamint a tatárjuharos tölgyesek (*Aceri Tatarico-Quercetum pubescenti roboris*). Jellemzőbb bennszülött lágyszárú fajok a homoki kikerics (*Colchicum autumnale*), a medvetalp (*Heracleum sphondylium*), a homoki vértő (*Onisma arenaria*), a kései szegfű (*Dianthus serotinus*), az őszirózsa (*Aster punctata*), az árvalányhaj (*Stipa pennata*) stb.

Az erdőgazdaságilag hasznosított területeket zömében fiatal és középkorú keménylombos- és fenyőerdők fedik. Az összes erdő átlagos évi folyónövedéke sok év átlagában 3,0 m³/ha alatt van.

Állatvilágát tekintve szintén a Duna-Tisza közti flórajárásba tartozó fajokból áll. Az alábbi állatfajok figyelhetők meg a területen:

- Vadak: őz, nyúl, fácán és fogoly, róka
- Rágcsálók: mezei nyúl, ürge, hörcsög, egérfélék

- Kistermetű ragadozók: görény, nyest, hermelin
- Vízi életmódhoz kötődő állatok: vízimadarak, sárgahasú unka, halak, levelibéka
- Madarak: fácán, fogoly, parlagi sas, kígyászölyv.

Természetvédelmi szempontok miatt problémát okozhat:

- Magas a monokulturás szántóterületek aránya, ami a biológiai sokszínűség szempontjából kedvezőtlen.

2.2. Település és épített környezet

2.2.1. Infrastruktúra

2.2.1.1. Úthálózat

A **településnek** Cegléddel, Köröstetétlennel (ezen keresztül Szolnok és Vezeny felé), Abonnyal és Nagykörössel van közúti összeköttetése. Legjobban megközelíthető vasútállomása Cegléd. Északon Abonnyal, keleten Köröstetétlennel, Jászkarajenővel, délen Kocsérral, Nagykörössel, Nyársapáttal, nyugaton Cegléddel határos. Távolsága Budapesttől 87 km, Ceglédtől 11,9 km, Abonytól 9,9 km (a 4 sz. főútvonal 12 km) és Nagyköröstől 14,5 km.

A település **belterületén** lévő utak mintegy **55%-a szilárd burkolatú**, amely összesen **17 km** aszfaltborítású utat jelent. Burkolat nélküli földút 45 %. A **külterületen** kevés a szilárd burkolattal ellátott utak hossza.

A belterület egy részén *kiepített kerékpárút található*. A település tervei között szerepel a kerékpárút kiépítésének folytatása, amelynek megvalósításához pályázati forrás szükséges, mivel saját erőből nem tudja az önkormányzat megvalósítani.

A kormány céljai között szerepel az **M8-as autópálya kiépítése**. Az autópálya megépítése fontos fejlesztés, mivel az magyar–osztrák országhatártól Szolnokig tartó 330 kilométeres szakasz egyrészt tehermentesítené a Bécs–Budapest–Miskolc útvonalat (M1–M0–M3), másrészt Ausztriában az S7 gyorsforgalmi út megépítésével határokon átnyúló, egységes kelet–nyugat irányú nemzetközi folyosó jönne létre Észak-Olaszországtól Ausztrián keresztül egyelőre a Tiszáig, majd később Románia felé az M4, illetve az észak-erdélyi autópálya megépülésével. Az M8-as autópálya Kecskemét és Szolnok közötti útszakaszt is összeköti. *A megépülő autópálya a terveknek megfelelően Törtel külterületén fog haladni.*

Tömegközlekedési eszközök:

Törtel **helyközi tömegközlekedését** a Volánbusz Rt. biztosítja Cegléd-Törtel-Jászkarajenő-Tiszajenő-Vezeny-Szolnok útvonalon.

Az úthálózattal, közlekedéssel kapcsolatos problémák:

- A külterületi földúthálózat rendszeres kezelésének, fenntartásának hiánya,
- A meglévő egyes útszakaszok, belterületi utak folyamatos kezelésének hiánya,
- A meglévő járdák néhány helyen összetöredeztettek, kijavításuk, és új járdaszakaszok kiépítése szükséges.

2.2.2. Köztisztaság, hulladékkezelés

A helyi környezet védelmét, a közterületek és ingatlanok rendjét, a település tisztaságát a Törtel Község Képviselő-testületének **4/2007. (II.05.)** számú önkormányzati rendelete szabályozza.

Törtelen két települési szilárd hulladéklerakó üzemelt **1980-2009** között. Az **egyik települési szilárd hulladéklerakó** a törteli 09-es hrsz alatt található. A lerakó **1980-tól 1994. év végéig** működött. A Közép-Tiszavidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az 1603-3/2008-as számú 2008. augusztus 19-én kelt határozatában kötelezte az Önkormányzatot arra, hogy legkésőbb 2010. június 30-ig kezdje meg a hulladéklerakó rekultivációs munkálatait. A munkálatok előkészületei folyamatban vannak. A **másik települési szilárd hulladéklerakó** a 055/4-es hrsz alatt **1995-től 2009-ig** működött. A lerakó rekultivációra a Duna-Tisza közti Nagytérség Regionális Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási Rendszere keretében a 2001/HU/16/P/PE/008-W1-es projekt kód alatt **2009 utolsó negyedében** került sor.

Duna-Tisza-Közi Regionális Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerhez csatlakozott a község 48 településsel együtt. A projekt által a települési szilárd hulladék elhelyezési problémáját oldotta meg. **Csatlakozás időpontja: 2010.01.01. Háztartásonként** 1 db 120 literes gyűjtőedény került kihelyezésre, melyben a háztartási hulladék gyűjtésére kerül sor. A gyűjtést végző közszolgáltató (ÖKOVÍZ Kft.) hetente 1 alkalommal, meghatározott napokon üríti az edényzeteket. A településen keletkező kommunális **szilárd hulladék becsült mennyisége: 624.960 kg/év.**

A települési hulladékok hasznosítható komponenseinek **szelektív gyűjtésére** szolgáló hulladékgyűjtő szigetek 2007 óta kerültek kihelyezésre. A kihelyezett 4 hulladékgyűjtő sziget, papír, üveg, PET palack és fém szelektív gyűjtését teszi lehetővé.

Lomtalanítási akciót általában évente két alkalommal szerveznek tavasszal és ősszel.

2.2.3. Épített környezet

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

Az *épített környezetet* az azt alkotó elemek és az általuk formált tér jellemzi. Az ezzel kapcsolatos fontosabb követelményeket az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény határozza meg. Ennek értelmében épített környezetnek minősül a környezettudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja.

Az épített és természeti környezet értékeinek helyi védelmét *önkormányzati rendelet nem szabályozza.*

A településen található műemlék jellegű épületeket, valamint szobrokat az alábbi táblázatok foglalják össze:

Épület, szobrok létesítmény
<i>Római Katolikus Templom</i>
<i>Református templom</i>

Szobrok
<i>Árpád vezér</i>
<i>Mátyás király</i>
<i>Szent István király</i>
<i>II. Rákóczi Ferenc</i>
<i>Attila szobor</i>

A település *lakásállománya nagyrészt elöregedett*, amelyek több mint 30 évvel ezelőtt épültek, új építések 2001 óta alig történtek. Az alacsony építési hajlandóság miatt egyre több utcában jelennek meg (a régi épületek lebontása miatt) az üres telkek.

A település lakossága, a településre érkező vendégek, átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Az épített környezet állapotával kapcsolatos főbb problémák:

- a középületek, közterek fenntartása pénzügyi források hiánya miatt nehézséget jelent,
- egyes önkormányzati tulajdonban lévő épületek állagjavítása elengedhetetlen mint pl.: tetőszerkezet, szigetelés, külső vakolat, akadálymentesítés

2.2.4. Gazdasági-társadalmi, szociális helyzet bemutatása

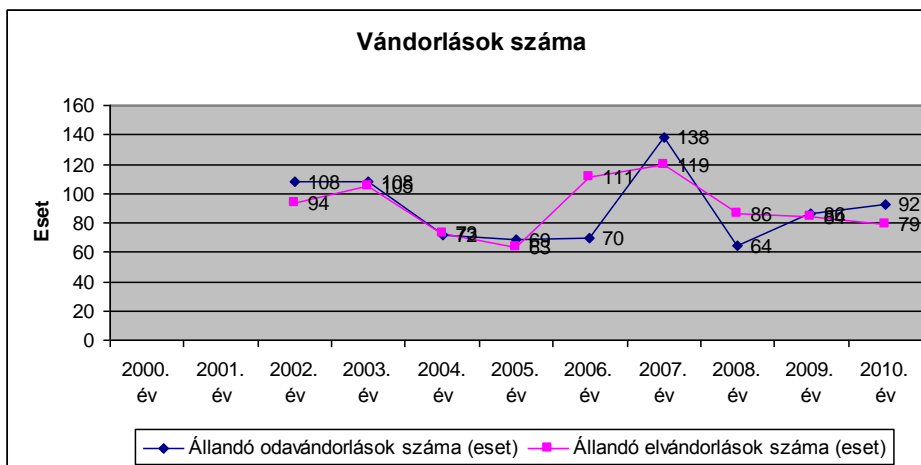
Törtel demográfiai, szociális, gazdasági helyzetét az alábbi táblázat mutatja be:

<i>Lakónépesség száma</i>	4 284 fő
<i>Lakosság roma népességének száma</i>	860 fő
<i>Dolgozók száma</i>	2 685 fő
<i>Munkanélküliek száma</i>	407 fő
<i>Nyugdíjban lévők száma</i>	1 192 fő
<i>Vállalkozások száma</i>	172 db

A település Gazdasági-társadalmi, szociális helyzetének bemutatása, problémák felvetése:

- Törtel állandó **lakossága** a XX. század első negyede óta csökken, de a jelenlegi adatokat összehasonlítva a 2007-es KSH adatokkal (lakónépesség 4.441 fő), elmondható, hogy a lakosság száma csökkenő tendenciát mutat.

A településre történő bevándorlás és az onnan való elvándorlás az elmúlt évek tekintetében összességében kiegyenlíti egymást, amelyet az alábbi diagramban szereplő adatok alapján bemutatásra kerül.

Forrás: KSH Területi statisztika

A társadalmi szerkezet változása veszélyt rejt magában, mivel az utóbbi időben jellemző bevándorlás alanyai elsősorban a relatíve költségesebb városi életből a kistelepülésekre áramló alsóbb társadalmi rétegek, akik sem anyagi, sem humán erőforrás kompetenciákkal nem rendelkeznek, így elsősorban a segélyezett réteget növelik, melynek költségvetési kihatásai e trend megmaradása esetén jelenleg megbecsülhetetlenek.

- **Szociális helyzet** tekintetében a jelenlegi adatok alapján a lakónépesség több mint 20 %-a részesül nyugdíjban vagy nyugdíjszerű ellátásban. A községben nem működik idősek otthona, a gondozásra szoruló időskorúakat a Ceglédi Idősek otthonában látják el.

Munkanélküliség bemutatása statisztikai adatok alapján (a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2011.12.20-i adatai szerint):

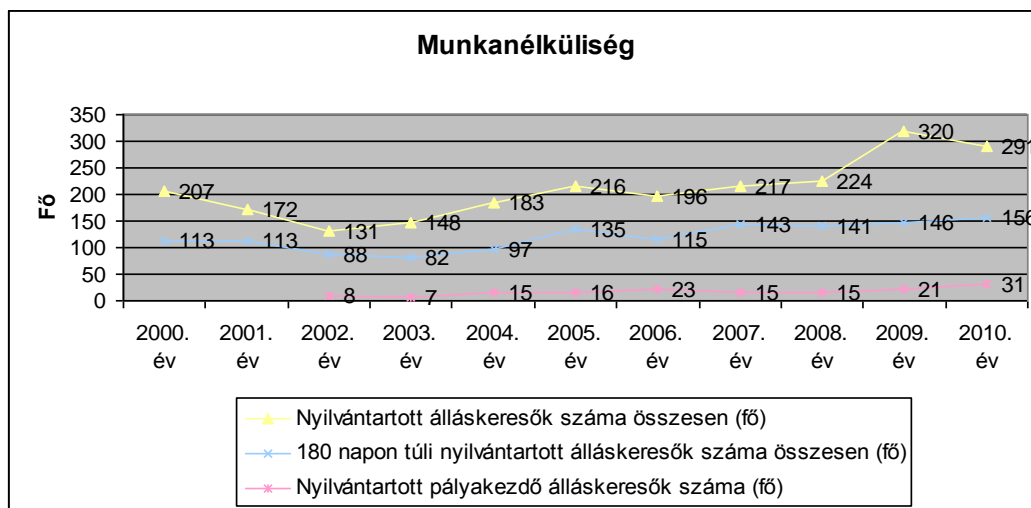
Munkavállalási korú népesség (fő)	2830
Nyilvántartott munkanélküliek száma (fő)	319
365 napon túli munkanélküliek száma (fő)	88
A nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség arányában (%)	11,27

A munkavállalási korú lakosság és az állandó lakosság aránya: $2830/4343=65,16\%$.

A munkavállalási korú népesség és lakónépesség aránya: $2830/4284=66\%$.

A Törtelen élő 2830 munkaképes korú személy közül 319-en regisztrált álláskeresők. Ez a munkaképes korú lakosság közel 12 százalékát jelenti, mely magasabb a 8%-os országos átlagnál.

A munkanélküliség hasonlóan a környékbeli településekhez, magas, amely a nyári idénymunka esetén kedvezőbb helyzetet mutat.

Forrás: KSH Területi statisztika

Az álláskeresők aránya az elmúlt 10 évben 5-7% között ingadozott, 2008-ban 7,9 % volt. 2003 óta folyamatos emelkedésnek lehetünk tanúi, amely 2007-ben megállt és minimális mértékben csökkent ugyan, de azóta is folyamatosan emelkedik.

- **Vállalkozások** zöme mezőgazdasággal és kiskereskedelemmel foglalkozik, emellett kisebb ipari üzemek is megtalálhatóak a településen. A mezőgazdasági vállalkozások túlsúlya jellemző, amelyek főleg szántóföldi termeléssel foglalkoznak. A településen a munkalehetőség hiánya okozza legnagyobb mértékben a lakosság elvándorlását. A település vezetősége támogatja, és elsődleges céljának tekinti a munkahelyteremtő beruházások kialakítását a községben, amelynek következtében csökkenhet a munkanélküliek aránya.

2.2.5. A lakosság tudatformálása

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszútávon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A *település vezetősége* kiemelt figyelmet szentel a **környezeti nevelés** hatékonyságának növelésére. Az óvoda és iskola pedagógiai programjának fontos eleme a környezeti nevelés. De nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosságának széleskörű elsajátítása is nagyon fontos feladat.

3. Fenntarthatósági tervek és célok

3.1. A települési környezet tisztasága

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. *A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájba illő fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét.* A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is. Ennek szerepe van a káros környezeti hatások, a portterhelés, a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében. Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemezőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása *a cél.*

Feladat:

- *A közterületek tisztántartásának rendjét felügyelni és fenntartani,*
- *A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi ingatlanok **rendben tartására**, gondozására kötelezettség előírása,*
- *A településen kihelyezett szelektív hulladékgyűjtés folyamatos fenntartásáról gondoskodni kell.*

3.1.1. Zaj- és rezgés elleni védelem

Zajvédelmi jogszabályi háttér, követelmények, települési zajforrások:

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet „*a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól*” és a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM „*a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról*” szóló rendeletek határozzák meg. A település belterületének besorolása egységesen "Laza beépítésű lakó- és intézményterület", melyre az **ipari és szolgáltató létesítményekből** származó zajterhelés megengedett mértéke:

- **nappal** (06-22 óra között): **50 dB(A)**
- **éjjel** (22-06 óra között): **40 dB(A)**

Közlekedési eredetű zajterhelés megengedett mértéke az összekötő utak és települési utak menti (csak új létesítményekre, vagy megváltozott terület-felhasználás esetére kötelező érvényű) területekre:

- **nappal** (06-22 óra között): **60 dB(A)**
- **éjjel** (22-06 óra között): **50 dB(A)**

A lakosságot érő **zajterhelés csoportosítása**, osztályozása több módon lehetséges. Vizsgálható a zajkeletkezés helye, oka, a zajforrás típusa, jellege, a behatás ideje, stb. szerint. *A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet (a település zaj- és rezgésvédelmi vizsgálatának bemutatását lásd a 2.1.1 fejezetben):*

- ipari-, mezőgazdasági-, építési,
- szórakozó hely,
- közlekedési,
- háztartási tevékenység.

A településen zajkibocsátó ipari létesítmény, *zajkibocsátási határértéket meghaladóan* működő, lakóterületbe ékelődött, vagy lakóterülettel határos üzem nincs.

A településen *építkezésből, bontásból* származó zaj nincs. Háztartási tevékenységből nem származik meghatározó zaj.

A *szórakozásból származó zaj* meghatározó forrása a vendéglátó egységek működéséből származhat, panasz ezekkel kapcsolatban nem érkezett, a meghatározott határértéket egy esetben lépték túl, mely során hatósági eljárást indítottak.

A községben működő *kereskedelmi egységekben* jelentkező zaj minimális, nem meghatározó.

Zaj szempontjából Törtel település *közlekedési forgalma* alacsony, a határértékeket nem lépi túl. Tömegközlekedés szempontjából a 2 óránkénti buszforgalom a jellemző.

A lakosság egészségvédelme, a településen pihenést, kikapcsolódást kereső vendégek nyugalma érdekében a környezeti zajok, jelenlegi mértékének szinten tartása a *feladat és a cél*. További feladatnak tekinti az önkormányzat az **5/2002.(VII.04.) önkormányzati rendelet** zaj- és rezgésvédelemmel kapcsolatos részének betartatását.

3.1.2. Levegőtisztaság védelem

Az utóbbi két évtizedben a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti. *(a település levegőtisztaság vizsgálatának bemutatását lásd a 2.1.1 fejezetben).*

Legfontosabb cél a jó levegőminőség fenntartása a településen. A levegőtisztaság védelme érdekében feladatok a következők:

- helyi *belterületi állattartásról* szóló rendelet betartatása,
- a település belterületén lévő rendszeresen kezelt *zöldfelület, park, virágágyás* talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változókéony időjárás miatt folyamatosan szükséges,
- a zöldfelületek kitaposott növényzetének pótlása,

- a növényzet nélküli területek *gyepesítése*, a burkolt úttest és járdák mellé *zöldfelület telepítése*. Az ingatlan tulajdonosok, használók bevonása a kötelezettségeikre vonatkozó előírások érvényesítésével,
- a *pollenszennyezés mértékének csökkentése* érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni.
- a települési *zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát* továbbra is *fejleszteni* szükséges,
- *megújuló energiaforrásokra* való áttérés ösztönzése,

3.2. Ivóvízellátás

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai.

Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése a település kiemelten fontos feladata.

Törtelen az ivóvízhálózatba bekötött lakások száma **1.386 db**. A települési ivóvízhálózatban szolgáltatott víz **helyi vízműből** (Törtel Vízmű) származik, melynek tulajdonosa az önkormányzat, üzemeltetője az ÖKO-VÍZ Kft.

Az alábbi táblázat részletesen mutatja be a lakosság ivóvízhálózatra való rácsalakozásának számát és arányát, illetve annak díját az elmúlt évekre visszamenően.

Év	Törtel település					
	Ivóvíz-hálózatra csatlakozott háztartások száma (db)	Ivóvízhálózatra csatlakozott háztartások aránya az összes háztartáshoz képest (%)	Vízdíj (Ft/m ³)		Szennyvízdíj (Ft/m ³)	
			Lakossági	Közületi	Lakossági	Közületi
2007	1431 KSH	76,85% (=1431/1862)	-	-	-	-
2008	1443 KSH	77,08% (=1443/1872)	210	275	-	-
2009	1449 KSH	77,2% (=1449/1877)	243	290	218	266
2010	1386 KSH	73,84 % (=1386/1877)	252	305	305	375
2011	Nincs KSH adat	Nincs KSH adat	267	323	320	394

Ivóvízellátással kapcsolatos problémák, feladatok:

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Korm. Rendelet 6. számú melléklete szerint Törtel a 0,5 mg/l koncentrációnál nagyobb **ammónium-**, és 0,01 mg/l koncentrációnál nagyobb **arzéntartalmú** vízzel ellátott települések közé tartozik.

A település részt vesz az **ivóvízminőség javító program**ban, mely által a községben az ivóvíz minősége lényegesen javul. A program megvalósulása során az ivóvíz csővezetékeinek cseréje és a technológiaváltása történik meg.

3.3. Energiagazdálkodás

Világszerte erős törekvés mutatkozik a **megújuló energiaforrások hasznosítására**, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiainport függőség csökkentése érdekében. A megújuló energiaforrások alkalmazása, a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák (savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg.

A térségben nem jellemző a villamos energiatermelésben a megújuló energiaforrások alkalmazása, a kistérség szinte teljes mértékben energiainport függő (a kistérség területén nincs erőmű), az **áramszolgáltatást az DÉMÁSZ Zrt.** biztosítja.

Településen csak pályázat igénybevételel van lehetőség energiacsökkentő fejlesztés megvalósítására. A **község vezetőségének további céljai és feladatai** közé tartozik az **energiacsökkentő fejlesztések alkalmazása a településen, mint például:**

- A pazarló, a környezetre nézve **ártalmas energia**használat további visszaszorítása.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az **alternatív energiaforrások** előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a **geotermikus energia**, azon belül is a **termálvíz** lehetséges alkalmazása. Továbbá célszerű alkalmazni a **mezőgazdaságból származó biomasszát**, illetve a hulladékkezelés során hasznosítható biogázt.
- A **napkollektor, napelemek** alkalmazása, amely a napenergia felhasználásával közvetlenül állít elő fűtésre, vízmelegítésre használható hőenergiát.
- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő **ismeretek népszerűsítése**, terjesztése, az **iskolai oktatásba** történő beillesztése, **kampányok, tanfolyamok** szervezése, **kiadványok** szerkesztése.

3.4. Zöldterület-gazdálkodás

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezet egészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájesztétikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A településen a közterületi parkfenntartási és karbantartási munkálatokat az *Önkormányzat és Civil szervezetek (Törtel Jobbtáért Alapítvány - Milleneumi Park)* munkatársai végzik. Feladati közé tartozik továbbá a köztemető, az ivóvízellátás, a közoktatás és a közegészségügy fenntartása. A településen *játszóter* nem található.

Fontos *célként tűzte ki* a vezetőség a zöldfelületek megújítását és bővítését. Át kell gondolni a zöldfelületek funkciójának újraértelmezését, valamint a fenntartás színvonalának emelését és differenciálódását.

A zöldfelületek hiánya mellett probléma a meglévő zöldfelületek elhanyagolt állapota és nem megfelelő kialakítása. Így alkalmatlanná válnak a sokrétű funkciójuk ellátására.

Fontos és megvalósítandó teendők a zöldfelületekkel szemben:

- a zöldfelületek megfelelő kialakítása,
- a növényzet átláthatóbb telepítése, az elöregedett növényzet szakszerű eltávolítása és pótlása,
- a közparkok funkcióváltásának kidolgozása,
- rendszeres öntözés biztosítása,
- a köztisztasági problémák csökkentése, felszámolása,
- a zöldsávok parkolási célú használatának visszaszorítása,
- a vandalizmus visszaszorítása és az okozott károk helyreállítása.

Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása érdekében **fontos feladatok, teendők** a fent említetteken kívül:

- A településen a *zöldfelületi fejlesztés, fásítás*.
- A *közterületek gondozása* (szervezett közmunka programok).
- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a *gyommentesítésre*.
- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a *települési kis terek*, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.
- Magánházak előtti terület *gyepesítése és védelme*, szabályozni az ok nélküli gyep kiirtást.

3.6. Természeti és építészeti értékek védelme

A helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a műemlékek, régészeti lelőhelyek, a településszerkezet és a településkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére. (A település természeti és építészeti értékeinek bemutatását lásd a 2.1.5 és a 2.2.3 fejezetekben)

Fontos cél a helyi jelentőségű védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása.

Törtel település nem rendelkezik épített és természeti környezet értékeinek helyi védelmére vonatkozó rendelettel. Egyre nehezebben kezelhető problémát jelent az épített környezet a **jó műszaki állapotának megtartása**. Saját forrásból nehezen tudja a település a felújítását, valamint állagmegóvását megoldani.

Ezzel kapcsolatos **feladatok**:

- A helyi értékek állagának megóvása, fenntartása.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.
- Szorgalmazni kell a közterületeken a fásítást.
- A helyi jelentőségű természetvédelmi területek minél szélesebb körben történő oltalom alá vétele.

3.7. Helyi közlekedésszervezés

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaság szállítási, és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést.

A település a főutaktól, illetve csomópontoktól távolabb esik. A kedvezőtlen közlekedésföldrajzi helyzet a település gazdasági és demográfiai helyzetére is kedvezőtlen hatással van (a település úthálózatának bemutatását lásd a 2.2.1.1 fejezetben).

A helyi közlekedés javításához szükséges feladatok, célok:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.
- A jelenleginél biztonságosabb és balesetmentes közlekedést biztosító autóbusz öblök kialakítása, felújítása.
- A település úthálózatának pénzügyi lehetőségek függvényében történő további felújítása.

- A külterületi földúthálózat rendszeres karbantartása.
- Az utak melletti árkok karbantartása, a csapadékvizek befogadásának biztosítása végett.
- Kerékpárút kiépítésének folytatása.

3.8. Az épített környezet védelme

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget. A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Az épített környezetet az azt alkotó elemek és az általuk formált tér jellemzi. Az ezzel kapcsolatos fontosabb követelményeket az épített környezet alakításáról és védelméről szóló **1997. évi LXXVIII. törvény** határozza meg. Ennek értelmében épített környezetnek minősül a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja. (A település épített környezetének bemutatását lásd a 2.2.3. fejezetben).

A településkép harmóniájának, illetve műemlékeinek fokozott védelme fontos célja a településnek.

Kitűzött feladatok az épített környezet védelme érdekében:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kulturált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kell összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.

4. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

1. A közterületen esetlegesen tárolt **építési-bontási anyagokat** takarással kell *ellátni* a porszóródás megakadályozása érdekében.
2. Figyelemmel kell kísérni, hogy az **állattartó** gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a képviselő testület által helyi **belterületi állattartásról szóló rendelet** betartatása.
3. A **közcélu létesítmények és környezetük fenntartására** és kulturált kialakítására programot szükséges kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
4. Tájékoztatni kell a lakosságot a **hulladék típusok szabályos elhelyezéséről**.
5. A **környezetvédelmi ismeretek terjesztése** érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő *kiadvány* készítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére. *Környezetvédelmi akciók* keretében szervezett iskolai programok támogatása. A **környezettudatos szemlélet, életmód további fejlesztése**.
6. A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól **tájékoztató sorozat**.
7. **Civil szervezetek bevonása a társadalmi egyeztetésekbe**, döntési folyamatokba.
8. Lehetőség szerint egységes **környezetvédelmi rendeletet** kell alkotni.
9. **Környezetvédelmi programot** szükséges készíteni.

4.2. Településüzemeltetési feladatok

1. A község belterületén lévő számos, rendszeresen *kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása*, szerves anyag pótlása.
2. Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszeres *takarítása, locsolása*, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása a **porszennyezés csökkentése** érdekében.
3. A településen a **csapadékvíz elvezető árkok** karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell, illetve a rendszer rekonstrukciója.
4. A **pollenszennyezés** mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fafajok telepítését (köz munkaprogramokon keresztül).
5. A kihelyezett **szelektív hulladékgyűjtő** edényzet további biztosítása,
6. **EU-normáknak megfelelő játszótér** kiépítése
7. A zöldfelületek **kitaposott növényzetét** pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

4.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok

1. Települési és intézményi szinten az **alternatív energiaforrások felhasználási** lehetőségeinek bővítése, bevezetése. Ennek érdekében projekt kidolgozása, pályázati

- források feltérképezése.
2. A **munkahelyteremtés** céljából az iparterületek kialakítása, fejlesztése fontos a település érdekében. Ezáltal a település tervezett gazdasági fellendülése révén a munkahelyteremtések mellett a lakónépesség helyben tartását, esetleg lassú növekedését és jólétét biztosítaná.
 3. Általános iskola és tornaterem villamos-energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével (benyújtott pályázat).
 4. Az **idegenforgalomra, turizmusra** szerveződő kereskedelmi – gazdasági szolgáltatás erősítése, továbbá a mezőgazdasági termelés helyben történő feldolgozásához kapcsolódó ipar létesítése.
 5. Önkormányzati **utak, járdák, kerékpárutak** minőségének megóvása javítása, és kiépítése.
 6. Intézmények **akadálymentesítése**.

4.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok

1. Ivóvízminőség-javítás Törtelen
Pályázat megnevezése: Derogációs vízi közmű projektek előkészítése (KEOP)
Támogatói döntés: 2011.11.25.
Megítélt támogatás összege: **10.483.050,-**
2. A vízhálózat üzemeltetéséhez szivattyú beszerzése+beüzemelés
Megítélt támogatás összege: **2.032.500,-**
2005.
3. Vízhálózat felújítása (céltámogatás)
2005. évben: **840.000,-**
2007. évben: **1.474.200,-**
4. Csapadékvíz elvezetés
Pályázat megnevezése: TEKI
Megítélt támogatás összege: **10.200.000,-**
2004.
5. Szennyvízhálózat aktiválása
Állami céltámogatás: 609.692.000,-
KAC-támogatás: 203.230.000,-
TEKI-támogatás: 100.000.000,-
Víziközmű hozzájárulás: 126.000.000,-
Önerő: 26.379.000,-
Összesen: 1.065.301.000,-
2000-2001.

Törtel Község Önkormányzatának Képviselő - testülete 15./2012.(III.29.) számú határozatával elfogadta a községre vonatkozó helyi Környezeti Fenntarthatósági Tervet (LOCAL AGENDA 21).